

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

ความหมาย

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Adult Education) เป็นการศึกษา अनกระบบโรงเรียนรูปแบบหนึ่ง ที่เน้นการให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และทักษะเหล่านั้น ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ทันที ดังนั้นเนื้อหาของหลักสูตรจึงสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของผู้เรียน และหลักสูตรจะจบสมบูรณ์ในตัวเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเรียนการสอนสั้นกว่าการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จของประเทศไทยในปัจจุบันแบ่งเป็นสองประเภทคือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน (เดิมเรียกว่า การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นอ่านออกเขียนได้ หรือการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเบื้องต้น) และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นสืบเนื่อง

๑. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาระดับพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน หลักสูตรจะเน้นการอ่านออกเขียนได้ การคิดเลขเป็น และการพัฒนาความสามารถในการ "คิดเป็น" การศึกษาประเภทนี้เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เริ่มเรียนหรือเรียนไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่มีอายุ ๑๔ ปีบริบูรณ์

๒. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นสืบเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาในระดับสูงขึ้นให้ต่อเนื่องกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นสืบเนื่องนี้มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ อันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้และข้อมูล-

ข่าวสาร ตลอดจนการคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ในปัจจุบันการศึกษาแบบนี้มี ๓ ระดับคือ

๒.๑ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ ๓ สำหรับบุคคลผู้มีพื้นฐานความรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ หรือจบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน ผู้ที่จบการศึกษาในระดับนี้จะมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้ที่เรียนจบประถมศึกษาปีที่ ๖

๒.๒ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ ๔ สำหรับบุคคลผู้มีพื้นฐานความรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ หรือจบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ ๓ ผู้ที่เรียนจบการศึกษาในระดับนี้จะมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้ที่เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๒.๓ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ ๕ สำหรับบุคคลผู้มีพื้นฐานความรู้ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หรือจบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ ๔ ผู้ที่เรียนจบการศึกษาในระดับนี้จะมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้ที่เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ประวัติความเป็นมา

การสำรวจสำมะโนประชากรทั่วประเทศในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ พบว่าประเทศไทยมีประชากร ๑๔ ล้านคน และในกลุ่มประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป มีผู้ที่ไม่รู้หนังสือถึง ร้อยละ ๖๔.๘ รัฐบาล จึงพยายามจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และในช่วงระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๔๕๓-พ.ศ. ๒๔๕๗) รัฐบาลสามารถทำให้ประชาชนเป็นผู้รู้หนังสือเพิ่มขึ้นอีก ร้อยละ ๒๐.๔๔ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ หลังสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐบาลได้ปรับปรุงการจัดการ

ศึกษาผู้ใหญ่เพื่อและ เพื่อให้เหมาะสม โดยการจัดการศึกษา

ประชาชนอ่านเขียนระบบประชาธิปไตย พร้อมทั้งส่งเสริมการศึกษาผู้ใหญ่ภาคมูลฐานภาคต้น (ภาคปลาย (เทียบวิชาสามัญในหลักสูตรเรียนวิชาชีพเบื้องต้นใจ เช่น เกษหรือการค้าขาย ศึกษาผู้ใหญ่ภาคหัดังจะเห็นได้จากผลปี พ.ศ. ๒๕๐๖ วิสือของประชาชนในกลุ่มประชาชนร้อยละ ๒๓ รัฐบาล (เทียบเท่า ป.๒ แก้ไขปัญหาดังกล่าว ผสานการสอนเพื่อขั้นพื้นฐานเข้าด้วย

ในปี พ.ศ. ประชุมระดับรัฐมนตรีอิหร่าน เพื่อในการแก้ปัญหาการศึกษา ประชุมครั้งนี้ สมว่า การที่บุคคลคาดคิดเลขเป็นเท่านั้น พัฒนาดตนเองและรต้องได้รับการฝึกอ

ในชีวิตประจำวัน
ประชาชนไทย
คือ

เปิดเสรีระดับ
รัฐระดับประม-
ณูปแบบเปิดเสรี
บนจะมีศักดิ์และ
ศึกษาปีที่ ๖

เปิดเสรีระดับ
ระดับประถมศึกษา
เปิดเสรีระดับที่
จะมีศักดิ์และสิทธิ์
ที่ ๓

เปิดเสรีระดับที่
ระดับมัธยมศึกษา
เปิดเสรีระดับที่
จะมีศักดิ์และสิทธิ์
ที่ ๖

ทั่วประเทศในปี
ชการ ๑๔ ล้าน
แต่ ๑๐ ปีขึ้นไป
รัฐบาล จึงพยา-
าดังกล่าว และ
-พ.ศ. ๒๕๔๗)
หนังสือเพิ่มขึ้น
ศ. ๒๕๔๐ หลัง
ปรุงการจัดการ

ศึกษาผู้ใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาการไม่รู้หนังสือของประชาชน และ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไป โดยการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ภาคหลักมูลฐาน เพื่อให้ประชาชนอ่านเขียนหนังสือได้ รู้หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และรู้หลักอาชีพเบื้องต้น พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการศึกษาผู้ใหญ่ภาคหลักมูลฐานมี ๒ ระดับคือ ระดับมูลฐานภาคต้น (เทียบเท่า ป.๒) และระดับมูลฐานภาคปลาย (เทียบเท่า ป.๔) โดยผู้เรียนต้องเรียนวิชาสามัญในหลักสูตรประถมศึกษาและสามารถเลือกเรียนวิชาชีพเบื้องต้นอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสนใจ เช่น เกษตรกรรม หัตถกรรม การประมง หรือการค้าขาย เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ภาคหลักมูลฐานไม่ได้รับผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจสำมะโนประชากร ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ที่แสดงให้เห็นว่าอัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชนชาวไทยยังอยู่ในระดับสูง คือ ในกลุ่มประชาชนที่มีอายุ ๑๕ ปีมีผู้ไม่รู้หนังสือถึง ร้อยละ ๒๓ รัฐบาลจึงจัดการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๑.๒ (เทียบเท่า ป.๒ และ ป.๔ ตามลำดับ) ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยหลักสูตรนี้พยายามผสมผสานการสอนเพื่อให้รู้หนังสือกับการสอนด้านวิชาชีพ ขึ้นพื้นฐานเข้าด้วยกัน

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ องค์การยูเนสโกได้จัดประชุมระดับรัฐมนตรีศึกษาธิการที่กรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน เพื่อวางนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ ในการแก้ปัญหาคาดการไม่รู้หนังสือของประชาชนในการประชุมครั้งนี้ สมาชิกผู้เข้าประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า การที่บุคคลสามารถอ่าน เขียนหนังสือได้ และคิดเลขเป็นเท่านั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะช่วยพัฒนาตนเองและประเทศชาติได้ จำเป็นที่บุคคลจะต้องได้รับการฝึกอาชีพควบคู่ไปด้วย นักการศึกษาของ

ประเทศไทยจึงได้ประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาดำเนินการศึกษาผู้ใหญ่ และเริ่มโครงการทดลองที่จังหวัดลำปาง ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยเรียกโครงการศึกษานี้ว่า "โครงการแก้การไม่รู้หนังสือแบบสมกิจ" (Work-Oriented Functional Literacy Project) ผลของโครงการทดลองนี้ไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เนื่องจากผู้สอนยังคงสอนเน้นเรื่องการอ่านเขียน และคิดเลขเท่านั้น มิได้เน้นเรื่องอาชีพเท่าที่ควร และปรากฏว่ามีผู้เรียนออกกลางคันเป็นจำนวนมาก

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ องค์การศึกษาโลก (World Education Inc.) ได้จัดประชุม ณ ประเทศอินเดีย ที่ประชุมได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาว่า ควรให้ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ผลจากการประชุมครั้งนี้ก่อให้เกิดแนวคิดในการปรับปรุงการจัดการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อขจัดการไม่รู้หนังสือของประเทศไทยขึ้น โดยนักการศึกษาได้นำแนวคิดดังกล่าวมาผสมผสานกับความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ควรเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และการศึกษานั้นควรสนองความสนใจ และความต้องการของประชาชน ดังนั้นแนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อแก้การไม่รู้หนังสือของประชาชนในครั้งนี้จึงแตกต่างไปจากโครงการแก้การไม่รู้หนังสือแบบสมกิจ เมื่อเริ่มโครงการกรมสามัญศึกษา ได้ส่งคณะเจ้าหน้าที่ไปสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการดำรงชีวิตประจำวัน และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยเริ่มสำรวจขั้นแรกที่จังหวัดลำปางและแพร่ เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาเป็นแบบเรียนของโครงการ "การรู้หนังสือเพื่อใช้ประโยชน์ได้" (Function Literacy Project) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า "การศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี"

โครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จนี้ เริ่มทดลองที่ลำปางและแพร่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ใช้เวลาทดลองโครงการประมาณ ๖ เดือน (๑๘๐ - ๒๐๐ ชั่วโมง) โดยมีเป้าหมายว่า ผู้เรียนในโครงการจะสามารถเข้าใจและเห็นแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หลักสูตรจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แก้ปัญหาจริง และในขณะที่เดียวกันผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเขียนหนังสือด้วย-ผลการวิจัยการดำเนินงานของโครงการทดลองปรากฏว่าได้ผลเป็นที่พอใจ โครงการนี้จึงได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ โครงการ-ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จของประเทศไทยได้รับรางวัลชมเชยจากองค์การยูเนสโก ในฐานะที่เป็นโครงการดีเด่น เพราะเป็นโครงการที่นำพื้นฐานความเชื่อทางวัฒนธรรม และหลักธรรมตลอดจนหลักวิชาสมัยใหม่มาดัดแปลงเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม-เพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมคุณภาพของคนได้อย่างดี

ในระยะเริ่มแรกโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบ-เบ็ดเสร็จเปิดสอนเฉพาะระดับพื้นฐาน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ โครงการทดลองโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นสืบเนื่อง ระดับที่ ๓ และที่ ๔ จึงได้เปิดสอน โดยปรับปรุงหลักสูตรมาจากการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับ ๓-๔ และในปัจจุบัน (๒๕๓๐) ได้เริ่มมีการจัดสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ ๕ ทางวิทยุไปรษณีย์อีกระดับหนึ่ง

หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

หลักการในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. เป็นการศึกษาที่รัฐพึงให้เปล่าแก่ประชาชน
๒. เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ยขาดโอกาสไม่ได้เรียนในระบบโรงเรียนตามปกติได้มีโอกาสศึกษาคำถามรู้

๓. เป็นการศึกษาที่มุ่งเสริมสร้างให้ประชาชน-รู้จักกระบวนการคิดแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล และมีทักษะพื้นฐานอันจำเป็นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๔. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ-โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการได้

๕. เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมี-ความรับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สำหรับหลักการของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ด-เสร็จขั้นสืบเนื่อง นั้นจะแตกต่างไปจากหลักการของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานเล็กน้อย โดยเน้นเรื่องการปรับปรุงการดำรงชีวิต และอาชีพของประชาชน ดังนี้

๑. เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้-เรียนที่ไม่ได้เรียนในระบบโรงเรียนตามปกติได้ศึกษาคำถามรู้เพิ่มเติมอันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพตามความสามารถ และความสนใจหรือเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น

๒. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบ-การณที่ได้จากการเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ใน-การแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน และมีพื้นฐานสำหรับปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนให้สอดคล้องกับการ-เปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ

๓. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยส่วนรวมเป็นหลักใหญ่แต่ให้สอดคล้องกับสภาพการแก้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้

๔. เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดีในระบอบประ-

ชาธิปไตย อันมี

จุดมุ่งหมายของ

การศึกษา

จุดมุ่งหมายที่สำ

๑. เพื่อส-

แก้ปัญหาก็ให้

สามารถมีชีวิต

พลเมืองดีของช

"คิดเป็น"

๒. เพื่อใ-

การกินคืออยู่ที่

วิชาชีพ อนามัย

เพื่อให้รู้จักหา

๓. เพื่อใ-

คิดเลขเป็น อัน

ความรู้ใหม่ๆ ใน

จะเป็นประโยชน์

สำหรับหลั

ขั้นสืบเนื่องนั้น

๑. เพื่อเ

พระมหากษัตริย์

๒. เพื่อใ-

วินัย รู้จักสิทธิแ

ชาธิปไตย ตลอด

ครัวและสังคม

๓. เพื่อใ

เพียงพอแก่การ

การดำรงชีวิต

ถูกต้องและการมี

ในชีวิตประจำวัน

๔. เพื่อใ

สังคมของประเทศ

เหตุผล

งให้ประชาชน-
มีเหตุผล และมี
ความรู้เพิ่มเติม

ภาพของชาติ-
งถิ่นมีโอกาส
ภาพความต้อง

ห้ประชาชนมี-
เมืองดีตามระบอบ
ในประมุข

ใหญ่แบบเปิด-
เปลจากหลักการ
พื้นฐานเล็ก-
การชีวิต และ

เปิดโอกาสให้ผู้-
นปกติได้ศึกษา
รับการประกอบ
สนใจหรือเพื่อ
วิให้ดีขึ้น

นนำประสบ-
ประโยชน์ใน-
พื้นฐานสำหรับ
คล้องกับการ-
และวิทยาการ

ภาพของชาติ
คล้องกับสภาพ
ท้องถิ่นได้

ผู้เรียนมีระเบียบ
ในระบอบประ-

ชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน มี
จุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

๑. เพื่อส่งเสริมให้รู้ปัญหา รู้จักคิดตัดสินใจ
แก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพอันจะเป็นแนวทางให้
สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเป็น
พลเมืองดีของชาติ หรือที่รวมเรียนกว่า มุ่งให้คน
"คิดเป็น"

๒. เพื่อให้รู้จักใช้บริการจากหน่วยงานส่งเสริม
การกินคืออยู่ที่ในสาขาต่างๆ เช่น บริการ การสอน
วิชาชีพ อนามัย การวางแผนครอบครัว เกษตรและ
เพื่อให้รู้จักหาทางที่จะแสวงหาความรู้ และบริการนั้น

๓. เพื่อให้ เรียนรู้หนังสืออ่านออกเขียนได้
คิดเลขเป็น อันจะใช้เป็นเครื่องมือในการหาข้อมูล-
ความรู้ใหม่ๆ ในการที่จะช่วยการคิดแก้ปัญหา อัน
จะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน

สำหรับหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ-
ขั้นสืบเนื่องนั้นมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเพิ่มคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรมอันดีงาม

๒. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบ
วินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประ-
ชาธิปไตย ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

๓. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ
เพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติมหรือ
การดำรงชีวิต ทั้งนี้ให้คำนึงถึง การใช้ภาษาไทยที่
ถูกต้องและการมีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะแก้ปัญหา
ในชีวิตประจำวันได้

๔. เพื่อให้เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ
สังคมของประเทศ รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมี
เหตุผล

๕. เพื่อให้มีเจตคติดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด ฝึก
ให้ขยัน อดทน ประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวนและ
บำรุงรักษาสาธารณสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ
ให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ประเภทของโครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

โครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จได้ขยาย-
โครงการออกไปทุกภาคของประเทศ และรูปแบบการ
จัดการเรียนการสอนก็มีมากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับ
สภาพความต้องการและปัญหาของแต่ละท้องถิ่น โดย
ในระยะแรกการเรียนการสอนจะเป็นแบบชั้นเรียนที่
เปิดสอนตามโรงเรียนประชาบาลในเวลาเย็น หรือ
กลางคืน ต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการ-
สอน เพื่อให้มีการกระจายโอกาสทางการศึกษาและ
เพื่อความสะดวกแก่ผู้เรียนมากขึ้น ตั้งแต่เริ่มโครง-
การจนถึงปัจจุบัน (๒๕๓๐) มีโครงการการศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทต่างๆ กัน ดังนี้

๑. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทชั้น-
เรียน

การศึกษาผู้ใหญ่ประเภทชั้นเรียนนี้จะมีการเรียน
การสอนในชั้นเรียนตามปกติเหมือนการเรียนการสอน
ในระบบโรงเรียน ส่วนมากจะใช้ห้องเรียนโรงเรียน
ประถมศึกษาเป็นสถานที่สอน และผู้สอนจะเป็นครู
ประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา

๒. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทพระ
ภิกษุสอน

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทพระภิกษุ
สอนนี้ ผู้ที่ทำหน้าที่สอนเป็นพระภิกษุธรรมจาริกที่
ผ่านการอบรมวิธีสอนผู้ใหญ่มาแล้ว โดยจะต้องมีผู้-
เรียนกลุ่มละ ๑๐ คนขึ้นไป และผู้เรียนจะต้องเป็น
ชายเท่านั้น

๓. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทนัก-
ศึกษาวิทยาลัยครู

กรมสามัญศึกษา กรมฝึกหัดครู และองค์การยู-

นิเซฟได้ร่วมมือกันในการใช้นักศึกษาวิทยาลัยครูที่
ต้องออกฝึกสอน มาทำการสอนผู้ใหญ่ในโครงการ-
การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ โดยวิทยาลัยครูที่ร่วม
โครงการจะเป็นผู้จัดการอบรมวิธีสอนการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จให้นักศึกษาก่อนการสอน

๔. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทอาสา
สมัครเดินสอน

การศึกษาผู้ใหญ่ประเภทนี้ มุ่งเน้นการนำการ
ศึกษาไปให้ผู้เรียนที่บ้านของผู้เรียนเอง ผู้สอนซึ่งเป็น
ครูอาสาสมัครโดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน
ตามวุฒิผู้สอน ต้องสอนนักเรียนกลุ่มเล็กๆ วันละไม่
น้อยกว่า ๒ กลุ่ม ครูคนหนึ่งจะต้องสอนนักเรียนปี
ละ ๒ รุ่น โดยมีผู้เรียนรุ่นละอย่างต่ำ ๑๕ คน
อย่างสูง ๓๐ คน และต้องสอนผู้เรียนให้จบหลักสูตร
ปีละไม่น้อยกว่า ๒๐ คน สถานที่ที่ใช้เรียนอาจเป็น
บ้าน วัด หรือสถานที่ที่ผู้เรียนและผู้สอนตกลงกัน

๕. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในหน่วย-
ทหาร

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในหน่วย-
ทหารมุ่งการให้การศึกษาก่อทหารกองประจำการ ที่
อ่านหนังสือไม่ออก ตลอดจนถึงผู้ที่ยังไม่จบประถมปีที่
๔ เป็นการศึกษาที่จัดโดยความร่วมมือของกรมการ
ศึกษานอกโรงเรียน และสำนักงานทหารพัฒนาการ
กปร.กลาง กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยผู้สอน
ส่วนใหญ่เป็นทหารชั้นประทวนที่ผ่านการอบรมวิธีสอน
มาแล้ว

๖. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จทางวิทยุและ
ไปรษณีย์

การจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่ตามหลักสูตร-
การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ ๓,๔ และ
๕ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนต้องศึกษา
ด้วยตนเองและรับฟังบทเรียนทางวิทยุ ผู้เรียนจะติด-
ต่อกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนทางไปรษณีย์ นอก-

จากนี้จะมีการพบกลุ่มโดยมีวิทยากรเพื่อให้นักศึกษา
ซักถามและอภิปรายถึงปัญหาต่างๆ เป็นครั้งคราวด้วย
๗. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จสำหรับคนงาน
ในโรงงาน

การศึกษาผู้ใหญ่ให้แก่คนงานในโรงงานเป็น-
ความร่วมมือระหว่างกรมแรงงาน และกรมการศึกษา
นอกโรงเรียนเพื่อสอนคนงานให้มีความรู้พื้นฐาน แต่
ในปัจจุบัน (๒๕๓๐) ไม่มีโรงงานใดเปิดสอน การ
ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในโรงงานอีกต่อไป

๘. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จสำหรับชาวเขา
การจัดการศึกษาสำหรับชาวเขานี้ใช้ครูอาสา-
สมัครเดินสอนเป็นหลัก หลักสูตรและแบบเรียนได้รับ
การพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของ-
ชาวเขาเผ่าต่างๆ โดยเฉพาะหลักสูตรที่ใช้สำหรับ
ชาวเขานี้เป็นการผสมผสานกับการพัฒนาชุมชนชาว
เขามาก และมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยเฉพาะ คือ
โครงการศูนย์การศึกษา เพื่อชุมชนในเขตภูเขา
(ศศช.) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ
หลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้น-
ฐาน เป็นหลักสูตรที่เน้นการสนองต่อความต้องการ
ความสนใจและปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น การ
เลือกเนื้อหาที่บรรจุในหลักสูตร จะเลือกจากข้อมูล
พื้นฐานที่สำรวจมาได้ ในระยะแรก หลักสูตรและ
แบบเรียนที่ได้ใช้เป็นแบบเรียนที่จัดทำขึ้นจากข้อมูลที่
สำรวจในจังหวัดลำปางและแพร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗
แต่หลักสูตรดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็น-
อยู่ของประชาชนในภาคอื่นๆ นัก ดังนั้นในปี พ.ศ.
2523 กรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยการสนับสนุน
จากองค์การยูนิเซฟ จึงได้มอบหมายให้ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนแต่ละภาคทำการปรับปรุงหลักสูตรให้
เหมาะสมกับประชาชนในภาคที่ตนรับผิดชอบ ใน

ปัจจุบัน (๒๕๓๐)
ได้พัฒนาหลักสูตร
พื้นฐาน เบ็ดเสร็จแล้ว
เหมือนกันทุกภาค
ของเนื้อหาที่เน้น
ของประชาชนใน

เนื่องจาก
ที่เน้นให้ผู้เรียน
ในทุกๆ ด้าน
ความสุข ดังนั้น
ทักษะต่างๆ ที่ผู้
เป็นอยู่ให้ดีขึ้น
ปัญหาเกี่ยวกับเส
พลเมือง โดยทั่ว
เพื่อสนองความดี
ชุมชน แต่เนื่
ด้าน ภาษาไทย
ในหมวดวิชาต่อ
วางแผนครอบครัว
แต่ในภาคใต้ซึ่งมี
หมวดว่าด้วยเรื่อง
หนึ่ง ส่วนห
สำหรับชาวเขาจะ
สอดคล้องกับปัญหา
เขตภูเขา

หลักสูตรภา
เนื่อง ระดับที่ ๓
จากหลักสูตรการ
๔ แต่หลักสูตรจะ
เรียนได้ตามความ
แทนวิชาสามัญ
ถูกแบ่งออกเป็นห

ให้นักศึกษา
สมัครคราวด้วย
สำหรับคนงาน

รงงานเป็น-
กรมการศึกษา
รัฐพื้นฐาน แต่
ปิดสอน การ
ต่อไป

สำหรับชาวเขา
ใช้ครูอาสา-
แบบเรียนได้รับ
เป็นอยู่ของ-
ตราที่ใช้สำหรับ
นาชุมชนชาว
โดยเฉพาะ คือ
ในเขตภูเขา
เรียนภาคเหนือ

คเสร็จขั้นพื้น-
ือความต้องการ
นท้องถิ่น การ
เลือกจากข้อมูล
หลักสูตรและ
ขึ้นจากข้อมูลที่

ปี พ.ศ. ๒๕๑๗
ภาพความเป็น-
งนั้นในปี พ.ศ.
คยการสนับสนุน
ให้ศูนย์การศึกษา
ปรุงหลักสูตรให้
บผลิตชอบ ใน

ปัจจุบัน (๒๕๓๐) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค
ได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้น-
พื้นฐานเสร็จแล้ว โดยมีหลักการและจุดมุ่งหมาย
เหมือนกันทุกภาค แต่จะแตกต่างกันในรายละเอียด
ของเนื้อหาที่เน้นความสอดคล้องกับสภาพและปัญหา
ของประชาชนในแต่ละภาค

เนื่องจากการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จเป็นการศึกษา
ที่เน้นให้ผู้เรียนที่เรียนจบหลักสูตรมีความรู้ขั้นพื้นฐาน
ในทุกๆ ด้าน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมี
ความสุข ดังนั้นหลักสูตรจะเน้นการให้ความรู้และ
ทักษะต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปปรับปรุงชีวิต ความ
เป็นอยู่ให้ดีขึ้น เพื่อขจัดสาเหตุของปัญหาต่างๆ เช่น
ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาชีพ อนามัย และหน้าที่
พลเมือง โดยทั่วไป แล้วหลักสูตรจะมีความยืดหยุ่น
เพื่อสนองความต้องการ และปัญหาของผู้เรียนและ
ชุมชน แต่เนื้อหาวิชาจะเกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะ
ด้าน ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ พร้อมๆ กับการรู้
ในหมวดวิชาต่อไปนี้ คือ เกษตรกรรม อนามัย การ
วางแผนครอบครัว การเศรษฐกิจ และหน้าที่พลเมือง
แต่ในภาคใต้ซึ่งมีปัญหาแตกต่างออกไป อาจเพิ่ม
หมวดว่าด้วยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมอีกหมวด-
หนึ่ง ส่วนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
สำหรับชาวเขาจะเป็นหลักสูตรที่ปรับปรุง เพื่อให้
สอดคล้องกับปัญหาและลักษณะพิเศษของชุมชนใน-
เขตภูเขา

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นสืบ-
เนื่อง ระดับที่ ๓ และ ๔ นั้น เป็นหลักสูตรที่ปรับมา
จากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับ ๓-
๔ แต่หลักสูตรจะยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือก
เรียนได้ตามความสนใจ โดยจัดวิชาซึ่งเป็นวิชาเลือก
แทนวิชาสามัญ ส่วนวิชาสามัญตามหลักสูตรเดิมจะ
ถูกแบ่งออกเป็นหลักสูตรย่อยเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียน

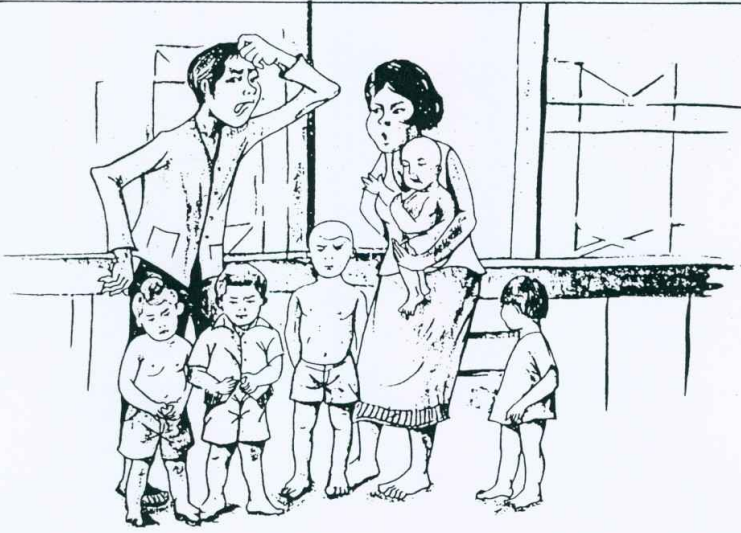
ตามความสนใจ สำหรับวิชาสังคมศึกษา สุขศึกษา
ประชากรศึกษา นิเวศน์วิทยา จะถูกจัดเนื้อหารวม
เป็นวิชา "สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต" หลักสูตรนี้
ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ สำหรับหลักสูตรการ
ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ ๕ นั้น เป็นหลัก-
สูตรที่ปรับปรุงมาจากหลักสูตรมัธยมศึกษาปีที่ ๔, ๕
และ ๖ จะเริ่มประกาศใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐

แบบเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบใน
การผลิตแบบเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนตาม-
หลักสูตรของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน
๒๐๐ ชั่วโมง (ในช่วงเวลา ๖ เดือน) เนื่องจากการ
เรียนการสอน เน้นให้มีกรณีปราชัยประเด็นปัญหา
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ดังนั้นแบบเรียนการศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานจะมีลักษณะพิเศษ คือ
รูปลักษณะของแบบเรียนเป็นแผ่นปลิว สามารถถอด
หรือใส่เป็นเล่มได้ และแผ่นปลิวนี้จะประกอบด้วยภาพ
และคำหลักได้รูปภาพ (แบบเรียนฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๓)
หรือคำหลักอยู่หน้าถัดไป (แบบเรียนฉบับ พ.ศ.
๒๕๒๔) เพื่อเป็นแนวทางที่ครูผู้สอนและผู้เรียนจะใช้

ในการอธิบาย ด้านหลังของแผ่นปลิวและ
แผ่นถัดไปจะเป็นข้อความเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคำหลัก
นั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านเขียน และฝึกทักษะ
ทางคณิตศาสตร์

โดยทั่วไปการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภท
ต่างๆ จะใช้แบบเรียนสำหรับชาวพื้นราบ ดังกล่าว
ข้างต้น แต่สำหรับแบบเรียนของการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จสำหรับชาวเขานั้นเป็นแบบเรียนตาม -
หลักสูตรประถมศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา พุทธ-
ศักราช ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาเฉพาะสำหรับ
ชาวเขา โดยปรับมาจากหลักสูตรประถมศึกษาภาค
บังคับ (ป.๖) ลักษณะของแบบเรียนจะเหมือนกับ

ลูกมาก โรคประสาท โรคจิต

พ่อ แม่ ที่ มี _____
 ต้อง เลี้ยงดู _____ และ ลูก เล็กๆ
 พ่อ แม่ ไม่ได้ พักผ่อน ทำให้ ไม่ สบาย กาย และ ใจ
 พ่อ แม่ อาจ ทะเลาะ กัน ถึง กับ หย่า ร้าง
 บางคน ถึง กับ เป็น _____ ได้
 แต่ พ่อ แม่ บางคน ที่ มี ลูก มาก ก็สบาย ดี
 ถ้า เป็น เรา ต้องการ เป็น พ่อ แม่ แบบ ไหน

ลูกมาก
 โรคประสาท
 โรคจิต

พ่อ แม่มีที่ดิน 12 ไร่ แบ่งให้ลูก 2 คน เท่ากัน ได้คนละเท่าไร?

มีลูก 2 คน แบ่งได้คนละ _____ ไร่

มีลูก 3 คน แบ่งได้คนละ _____ ไร่

มีลูก 6 คน แบ่งได้คนละ _____ ไร่

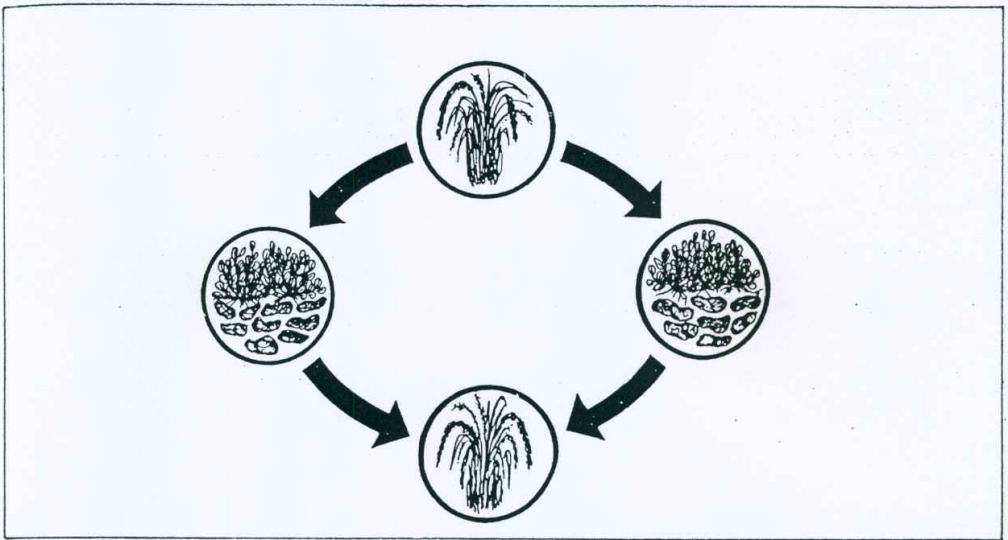
มีลูก 8 คน แบ่งได้คนละ _____ ไร่

มีลูก 12 คน แบ่งได้คนละ _____ ไร่

ตัวอย่างของแบบเรียนฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๓

บางคนขอ
 ควรปลูกพี
 การปลูกถั่ว
 ช่วยเพิ่มปุ๋ย
 แต่บางคน
 ไม่ควรปลูก
 ดินไม่มีเวลา

ท่านจะใช้ที่ดิน

ฝึกอ่านคำที่มี ห นำ

ห นำทำให้เสียงสูง แต่ไม่ออกเสียง ห

มา	หมา
มุน	หมุน
มาย	หมาย
มู	หมู
ลง	หลง
ลาย	หลง
ลั้ง	หลัง

พืชหมุนเวียน

บางคนบอกว่าหลังเกี่ยวข้าวแล้ว
ควรปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อให้ดินดี
การปลูกถั่วชนิดต่าง ๆ เช่น ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว
ช่วยเพิ่มปุ๋ยในดิน ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์
แต่บางคนบอกว่าหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว
ไม่ควรปลูกพืชหมุนเวียน เพราะจะทำให้ดินจืด
ดินไม่มีเวลาพัก ต่อไปปลูกอะไรจะไม่ได้ผล

ท่านจะใช้ที่ดินหลังจากการเก็บเกี่ยวให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร

แบบเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีทั่วไป กล่าวคือ จะมีรูปภาพและคำหลัก ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ฝึกทักษะการอ่านเขียน และทักษะทางคณิตศาสตร์ แต่เนื้อหา และประเด็นปัญหาได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ชาวเขา นอกจากนี้แบบเรียนสำหรับชาวเขาจะมีสมุดแบบฝึกหัดแยกออกไปต่างหาก เพื่อความสะดวก และประหยัด

การเรียนการสอน

การเรียนการสอนของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีนั้นจะยืดหยุ่น เพื่อเอื้อต่อสภาพความเป็นอยู่ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ดังนั้น เวลาเรียนจึงมักเป็นช่วงเวลาตอนเย็นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถมาเรียนได้หลังจากเสร็จภาระกิจประจำวันไปแล้ว รูปแบบของการเรียนมีทั้งที่เป็น ชั้นเรียน และทางวิทยุไปรษณีย์ เฉพาะการศึกษาแบบเปิดเสรีขั้นพื้นฐานเท่านั้นที่ยังไม่มีการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ ส่วนการเรียนการสอนแบบเปิดเสรีระดับที่ ๕ นั้นจะมีการเรียนการสอนทางวิทยุไปรษณีย์เท่านั้น

เกี่ยวกับสถานที่เรียนนั้นก็แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม อาจใช้อาคารเรียนโรงเรียนประชาบาล โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา วัด บ้านครู บ้านผู้เรียน สำนักงาน หรืออาคารของหน่วยงานต่างๆ ผลการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแสดงให้เห็นว่าสถานที่ที่ใช้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีขั้นพื้นฐานมากที่สุด คือ อาคารโรงเรียนประชาบาล สำหรับการเรียนการสอนในระดับที่ ๓ และ ๔ นั้น มักใช้อาคารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีขั้นพื้นฐานส่วนมากเป็นครูประจำการในโรงเรียน เช่น ครูใน

โรงเรียนประถมศึกษา ผู้ที่จะสอนการศึกษาแบบเปิดเสรีจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของกรมการศึกษาออกโรงเรียน กล่าวคือ ผู้สอนการศึกษาแบบเปิดเสรีประเภทชั้นเรียน ต้องมีวุฒิประกาศนียบัตรทางการศึกษา (ป.กศ.) หรือเทียบเท่า และได้ผ่านการฝึกอบรมและได้รับประกาศนียบัตรการสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีแล้ว สำหรับการศึกษผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีประเภทครูอาสาเดินสอนคุณวุฒิของครูที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่า ม.ศ.๓ ส่วนครูผู้สอนในหน่วยทหารส่วนใหญ่เป็นนายทหารชั้นประทวน หรือนายทหารสัญญาบัตร ผู้ที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีจะได้รับค่าตอบแทนไม่เหมือนกัน ตามระเบียบของกรมการศึกษาออกโรงเรียน (พ.ศ.๒๕๑๗) ผู้สอนประเภทชั้นเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ในหน่วยทหารหรือในโรงงาน จะได้รับค่าตอบแทนการสอนชั่วโมงละ ๓๐ บาท ส่วนครูอาสาสมัครเดินสอน จะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนตามคุณวุฒิ สำหรับผู้สอนประเภทพระภิกษุจะได้รับจตุปัจจัยรูปละ ๑๕๐ บาท ต่อเดือน ส่วนผู้สอนประเภทนักศึกษาวิทยาลัยครูนั้นจะไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น

ผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีขั้นสิบเนื่อง (ระดับที่ ๓ และ ๔) ส่วนใหญ่จะเป็นครูประจำการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดชั้นเรียน ระดับที่ ๓ และ ๔ และบุคลากรจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง โดยผู้สอนจะได้รับค่าตอบแทน ชั่วโมงละ ๕๐ บาท

สำหรับระยะเวลาในการเรียนการศึกษาแบบเปิดเสรีนั้นจะแตกต่างกันไปตามระดับชั้นและความสามารถของผู้เรียน แต่โดยทั่วไปแล้วการเรียนการสอนในระดับขั้นพื้นฐานนั้นจะใช้เวลาประมาณ ๖ เดือน (๒๐๐ ชั่วโมง) ส่วนการเรียนการสอนในระดับที่ ๓

และ ๔ จะใช้การเรียนการสอนสำหรับ ๒ ปี หน่วยงานที่รับผิดชอบ การศึกษา จากรัฐบาล โดย

ศึกษาแบบเปิด-
ของกรมการ-
นการศึกษาแบบ
ประกาศนียบัตร
รพท. และได้
บัตรการสอน-
เสร็จแล้ว สำ-
เภทครูอาสาเต็ม
หมู่แบบเปิดเสร็จ
ผู้สอนในหน่วย
ทวน หรือนาย
ใหญ่แบบเปิดเสร็จ
คามระเบียบของ
๒๕๑๗) ผู้สอน
ในหน่วยทหาร
การสอนชั่วโมง
สอน จะได้รับ
สำหรับผู้สอน
ละ ๑๕๐ บาท
ศึกษาวิทยาลัยครู
น

เสร็จขั้นสืบเนื่อง
จะเป็นครูประจำ
เรียน ระดับที่
วันการศึกษาอื่นๆ
ได้รับค่าตอบแทน

การศึกษาแบบเปิด-
และความสามารถ
เรียนการสอนใน
มาณ ๖ เดือน
สอนในระดับที่ ๓

และ ๔ จะใช้เวลาประมาณ ๑ ปี ส่วนการเรียน-
การสอนสำหรับระดับที่ ๕ นั้นจะใช้เวลาประมาณ
๒ ปี

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสร็จได้รับงบประมาณ-
จากรัฐบาล โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นหน่วย

งานหลักที่รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณ และ
ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่ประสงค์จะเปิด
ชั้นเรียนแบบเปิดเสร็จสำหรับผู้ใหญ่ เท่าที่ผ่านมา
มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เปิดสอนการศึกษาแบบ
เปิดเสร็จ เช่น โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
มูลนิธิบูรณะชนบท สำนักงานทหารพัฒนาการ เป็นต้น

ขีดขงค์ สวณมะลล นันทนาเนตร

การอ้างอิง

^๑วีระชัย มีชอบธรรม. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ. ๒๕๒๐. หน้า ๙. (อ้างอิงจาก การสำรวจสำมะโนครัวที่ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐. ของกระทรวงมหาดไทย ๒๕๔๖. หน้า ๓-๔)

^๒บุญสม นาวานุเคราะห์. "โครงการจัดการไม่รู้หนังสือ". ใน รมบทความการศึกษาผู้ใหญ่. ๒๕๑๗. หน้า ๑๕๕.

^๓กรมสามัญศึกษา. การศึกษาผู้ใหญ่. ๒๕๔๘. หน้า ๙.

^๔กรมสามัญศึกษา. "ประมวลการประชุมและรายงานข้อเสนอแนะของคณะผู้แทนไทย ณ กรุงเดहरาน." วารสารการศึกษาผู้ใหญ่. ๓(๒๒) : ๘-๑๔ ; ๒๕๐๕.

^๕กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ก). คู่มือการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน. ๒๕๒๓. หน้า ๕.

^๖วีระชัย มีชอบธรรม. เล่มเดิม. หน้า ๑๙.

^๗กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ข). หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน (ภาคกลาง). ม.ป.ป. หน้า ก.

^๘อุดม เขยท้วงศ์. ความรู้เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน. ๒๕๒๗. หน้า ๑๐๙-๑๑๐.

^๙กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ก). เล่มเดิม. หน้า ๓

^{๑๐}อุดม เขยท้วงศ์. เล่มเดิม. หน้า ๑๑๐.

^{๑๑}สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัยการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ. ๒๕๒๐.

การศึกษานอก
๒๕๒๓.

การศึกษานอก
กรุงเทพฯ
การศึกษานอก
ขั้นพื้นฐาน
หลัก

โรงเรียน
คณะกรรมการ
โรงพิมพ์
บุญสม นาวานุ
กรุงเทพฯ
วีระชัย มีชอบ
สามัญศึกษา,

"ประ
การศึกษ
อุดม เขยท้วงศ์

บรรณานุกรม

- การสำรวจ
๓-๔)
ศึกษาผู้ใหญ่.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. แบบเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิคตอเรียการพิมพ์, ๒๕๒๓.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. กองปฏิบัติการ. คู่มือดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิคตอเรียการพิมพ์, ๒๕๒๓.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง. แบบเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๘.
- ณ กรุง-
ขั้นพื้นฐาน.
- หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน (ภาคกลาง). ราชบุรี : ศูนย์การศึกษานอก-โรงเรียนภาคกลาง, ม.ป.ป.
- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. รายงานการวิจัยการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, ๒๕๒๐.
- บุญสม นาวานุเคราะห์. "โครงการขจัดการไม่รู้หนังสือ." ในรวมบทความการศึกษาผู้ใหญ่. หน้า ๑๕๕. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๗.
- (ภาคกลาง).
- วิระชัย มีชอบธรรม. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๐.
- สามัญศึกษา, กรม. การศึกษาผู้ใหญ่. พระนคร : กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๘.
๑๐. "ประมวลการประชุมและรายงานข้อเสนอแนะของคณะผู้แทนไทย ณ กรุงเตหะราน." วารสารการศึกษาผู้ใหญ่. ๓(๒๒) : ๘-๑๔ ; ๒๕๐๙.
- อุดม เขยแก้ว. ความรู้เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, ๒๕๒๗.